

Motion till riksdagen

1989/90:A803

av Ann-Cathrine Haglund och Margareta Gard

(båda m)

Ökad möjlighet för kvinnor till egenföretagande, m.m.

Den viktigaste arbetsmarknadsfrågan för kvinnor är att de offentliga monopolen bryts så att kvinnors valfrihet och möjligheter ökar och så att kvinnors och mäns villkor på arbetsmarknaden blir likvärdiga.

Av de förvärvsarbetande kvinnorna arbetar 56 procent inom offentlig sektor, främst vård och omsorg. Mer än 80 procent av de landstingsanställda är kvinnor. För dessa kvinnor är det så gott som omöjligt att välja arbetsgivare, arbetsmiljö eller inriktning. Att starta eget medför nästan oöverkomliga svårigheter. Orsaken är att det i praktiken råder offentligt monopol på vård och omsorg – områden där kvinnorna har den största kompetensen.

I årets budgetproposition föreslås ingenting som bryter de offentliga monopolen och ökar kvinnors möjligheter. Även fortsättningsvis förutsätter regeringen att barnomsorg, vård och sjukvård – områden där de flesta anställda är kvinnor – skall ske i allmän regi. I praktiken råder inte näringsfrihet inom dessa områden i dag. Av politiska skäl är rätten att bedriva egen verksamhet inskränkt.

Genom att verksamheten är monopoliserad tas för litet vara på all den kunskap och erfarenhet som personalen har. Man lyssnar för litet till personalen och ger den för litet inflytande över arbetet och dess organisation. Kvinnokraften i vård- och omsorgsyrkena kan inte tränga igenom storskaligheten, byråkratin, styrningen och enhetligheten i de storkoncerner som landsting och kommuner utgör. Kvinnors arbete åsätts därför inte sitt rätta värde! Barnomsorgen, vården och sjukvården i vårt land skulle kunna vara mycket bättre om kvinnors kunskap och initiativ fick fritt utlopp!

Mäns och kvinnors villkor på arbetsmarknaden uppvisar stora skillnader. Detta framgår klart av all statistik över sysselsättning, arbetsuppgifter, löner och pensioner. Kvinnor och män finns i skilda branscher och i olika yrken. De har olika lång arbetstid, olika lön och som en följd av detta olika pension.

Visserligen finns inte direkta förbud mot att öppna och driva enskild verksamhet, men regler, byråkrati, "Dagmar", styrande bidrag och skattesystemet gör det så gott som omöjligt. Allt styr mot offentlig verksamhet. Enskild verksamhet kan inte konkurrera på likvärdiga villkor när den offentliga verksamheten gynnas. Utan exempelvis anslutning till försäkringskassa eller likvärdiga bidrag går det inte.

Kvinnorna är "fastlåsta" i monopolyrkena där det ofta är låga löner, besvärliga arbetstider, låg status och svårt att göra karriär. I praktiken råder

näringsförbud där kvinnor arbetar och är särskilt duktiga, har särskilt kun-
nande och kanske lång, gedigen erfarenhet.

Nyföretagande måste stimuleras inom de områden där de flesta kvinnor
är verksamma – sjukvård, äldreomsorg och barnomsorg – områden där det
finns så oändligt mycket kvinnokraft!

En sjuksköterska, ett sjukvårdsbiträde, en förskollärare – alla kvinnor
som i dag arbetar i offentlig verksamhet och som har idéer och kreativitet
måste kunna starta och driva egen verksamhet eller välja att arbeta i enskild
regi. De måste få forma efter egen erfarenhet och vilja!

Att släppa loss alternativen innebär att vi stimulerar nya lösningar och
idéer och detta är bra för Sverige!

Med ett värnadsbidrag, avdragsrätt för barntillsynskostnader och ett lik-
värdigt stöd till alla former av barnomsorg, skulle många former av barnom-
sorg kunna utvecklas. Med en allmän, obligatorisk sjukvårdsförsäkring,
som – precis som tandvårdsförsäkringen – kunde följa patienten till valfri
vård, skulle många kunna forma vårdalternativ.

Med ett uppmuntrande av alternativen skulle människors frihet att välja
vård och omsorg öka. Samtidigt ges alternativ för den personal som vill byta
arbetsgivare. Vårdpersonalen blir inte enbart hänvisad till landstinget som
arbetsgivare. Förskolläraren blir inte hänvisad till endast kommunen.

Vård och omsorg kommer alltid att behövas. Ges den i olika former, kan
personalen välja var och hos vem den vill arbeta. Självfallet vill många ar-
beta i den offentliga sektorn. Lika självklart vill andra ha en annan arbetsgi-
vare och en annan inriktning på sitt arbete. Att skapa en fri arbetsmarknad
även inom vård, omsorg och service är den viktigaste kvinnofrågan!

Med en större enskild sektor kan arbetssökande finna just de arbetsförhål-
landen och tider de önskar. Små enskilda enheter kan tillgodose personalens
önskemål betydligt lättare än de jättestora enheter som kommuner och
landsting är. När olika arbetsgivare tävlar om de anställda, ökar lönerna och
förbättras arbetsvillkoren.

Konkurrensen gör att kvaliteten blir bättre. Den enskilda sektorn måste
vara så bra att människor – personal och patienter – väljer den. Detsamma
gäller för den offentliga sektorn. Innehållet förbättras och personalen stärks.
Man måste lyssna till personalen och tillgodose dess önskemål. Kvinnorna
skulle äntligen få verkligt inflytande över arbetet!

Konkurrensen med en växande enskild sektor skulle ge personalen i of-
fentlig vård och omsorg en starkare ställning. Kommuner och landsting
skulle tvingas föra en bättre personalpolitik. Detta skulle säkerligen också
minska personalbristen i vården.

Hemställen

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i mo-
tionen anförts om vikten av att bryta de offentliga monopolerna för att
ge kvinnorna möjligheter till egenföretagande, entreprenadverksam-
het och en vidgad arbetsmarknad,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i mo-

tionen anförts om vikten av att bryta de offentliga monopolen för att ge kvinnor möjlighet att välja arbetsgivare, arbetsmiljö och inriktning och att få verkligt inflytande och utveckling i sitt arbete.

Mot. 1989/90
A803

Stockholm den 11 januari 1990

Ann-Cathrine Haglund (m)

Margareta Gard (m)

